

Şafran'ı dinledik

ŞAFRAN, Türk plâk meraklılarının «Kabalevski» nin çello konçertosunun eşsiz bir yorumlayıcısı olarak tanıdığı sanatçıdır. Rostnopoviç ve Knuşevitzki'nin yetiştirdiği diyarın tipik bir virtüozu olarak göz kamaştırıcı tekniği ile dinleyicileri derhal hükmü altına aliverenlerdendir. Eh! Söyleyecek söz kalmadı öyle ise demek lâzım. Halbuki pekâlâ kalıyor bence.

Schumann'ın çello konçertosu sıcak, gür bir ton ve devam ettikçe aşırı hissini veren bir vibrato ile başladı ve 14 - 18 inci ölçülerdeki otuz ikilik arpejler (vakıa, hiçbir zaman kimsede mükemmel olmazsa da) ile 30 - 31 inci ölçülerdeki la minör gamları kayıtsızca yutuluverdi. Virtüozun bu ihmalciliği, bu figürlerin sonraki tekrarlarında da aynı kaldı. Bu bir teknik eksiklik mi? Aslâ! Zira konçertonun «Sehr lebhaft - çok hızlı» kısmında Şafran'ı bir sihirbaz kudreti ile karşımızda bulduk. Schumann'ın çello konçertosunun bu ters ve nankör kısmını, diyebilirim ki, hiçbir virtüozdan bu derece çevik, pürüzsüz ve sürükleyici olarak dinlemedim. Bu da gösteriyor ki, artist, eserin her yerinde eşit bir dikkat göstermiyor. Daha doğrusu İstanbul'daki konserinde göstermedi. Ve şunu da kabul edelim ki, bu coşkun Slav mizacı, bu ısırtıcı ton ve aşırı vibrato, Schumann'ın içine dönük romantizmine aykırı kaçıyor. Slav sanatçılarında Schumann ve Brahms'ın bu yüzden romantik değil, Çaykovski gibi «nörotik» hale girdiğini çoğunlukla görmekteyiz. Bütün o aşırı glissando ve pontato'lar, o gürül gürül coşkun ton, Alman romantiklerindeki özelliğe pek uymuyor.

Bir Fournier'nin ölçülü, fakat asâlet seviyesinde kalan yorumlayışını özlüyoruz. Doğrusu ya, ben Şafran'ın ikinci olarak çalacağı Rokoko varyasyonlarını merakla bekliyordum. Şüphesiz ki, sanatçının mizacı, bu esere çok daha fazla uydu. Ama yine pürüzler ve ihmaller gözden kaçmıyordu: Bâzi «fiyori-

Resitalin verildiği gece çekilen bu fotoğrafta soldan sağa doğru Daniel Şafran, İstanbul Operası sopranolarından Handan Deniz-aşan ile birlikte...

lerdeki oktavlar mükemmeliyete yaklaşmıyordu. Elbette Şafran bir makine değil ve bu gibi ârizalar da önemsiz. Ama onu, dikkatle dinlediğimizi de belirtmek gerek. Kısaca fikrim, harikulâde tekniğine rağmen, bu eserde «emsâlsiz» bir seviyede sayılamazdı. Şahsen, Rus olmamasına rağmen, Tortellier'nin bu varyasyonlarındaki zarafet derecesini Şafran'da bulmadım.

Saint - Saëns'in konçertosu, tümü yönünden en iyi çalındı. Baştan aşağı eşit bir seviye ve anlayışla, pürüzsüz olarak gerçekten doyurucu idi.

Virtüozun her üçü de (La) tonundan eser seçmemesi gerekti. Zira konser süresince aynı tonun tekrarı yoruyor. Konserin başında dinlediğimiz (Finlandia) da pek iyi seçilmemiş. Şafran'a cemile olsun diye, meselâ bir Rus uvertürü seçmek daha yerinde olurdu. Ferdi'nin bu çevik ve şeytani çello'yu takip ederken hayli efor sarfettiği gözden kaçmıyor. Orkestramızın çok temiz ve müzikal çalan flütçü, obuacı ve korno-